

Egy pótvizsga margójára

Ahhoz, hogy érthető legyen mondandóm, egy történetet kell leírnom előtte.

Az 1960-as éveket írtuk. Az ország élén a közveszélyes bűnöző, Gh. Gheorghiu Dej állt a kommunizmusban divatos mindenki jótevőjének szerepében. Ellene püsszenni, személyéből gúnyt űzni nem volt tanácsos, mert estéről reggelre eltűnhetett az ember, de úgy, hogy soha többé nyomát sem találják. Még a politikai viccek legártatlanabbika is megért pár évet.

Ekkor kelt az a mondás Székelyföldön: Aki hallgassa, annak es hat hónap.

Volt Brassóban a Vörös Zászló nevű iskola közel 1000 tanulóval. Az 1956-os magyarországi forradalom leverése után, 1957-58-ban, a nagy politikai tisztogatások idején ennek az iskolának a végzősei közül letartóztatták az Erdélyi Magyar Ifjak nevű ifjúsági szervezet tagjait, és 10-20 év közötti börtönöveket mértek ki rájuk.

Nem volt irgalom. Magyarok voltak, így ketős volt a bűnük.

Velük együtt '60-as évek elején az ország lakosainak 15%-a „élvezte” az állami ellátás áldásait politikai elítéltként az ország különböző börtöneiben, munkatáboraiiban szenvedvén. Mindenhol besúgók leskelődtek, füleltek, hogy az első gyanús jelre vigyék a hírt a szekus tartótiszteiknek.

Osztályfőnöki előtti szünet vége. Mindenki bent van az 5-ös tanteremben, a szokásos zsvaj közepette.

A katedra fölött, mint minden osztályteremben, kifüggesztve Gh. Gheorghiu Dej államfő képe, aki a Vasgárda idején, kommunista földalatti mozgalom „legendás hőseként halálra ítéltetve” küzdött a magasos eszmékért stb. stb., hogy aztán a szovjet jótevők segítségével hatalomra jutva, mindenki jótevője lehessen, de főleg a fent említett 15%-nak

Az osztály aznap kapta meg a havi szappanadagját az akkor jól ismert kulcsszappant. A szappan nem volt kiszáritva, rendkívül puha, képlékeny, könnyen gyúrható volt. Egyik másik elkezdett játszani, apró golyócskákat gyúrva a szappanból, egymást dobálva vele.

Egyszerre csak odacsapódott a katedra fölötti rettenhetetlen hős fenséges pófájához egy jó-

kora golyóvá gyúrt szappandarab, amely szépen oda is ragadt a bagariájára.

Ez volt kezdet, és mintha parancsszó hangzott volna el, a következő pillanatban tízesével röpi a többi, hozzáillő csatakiáltásoktól kísérvé. Egy perc alatt az egész kép, és a körülötte levő faloldal is tele volt szappandarabokkal.

Ebben az önfelelt, csodálatos hévvel teli pillanatban nyílt az ajtó, és belépett az osztályfőnök Dózsa Iván mérnök tanár, aki oly szigorú volt, hogy soha nyolcasnál jobb jegyet nem adott senkinek. Az volt a csúcs nála.

Olyan csend lett, hogy még a légy sem mert felrepülni...

Az öregúrnak ez szokatlan volt, nézett ránk, aztán a katedrára, táblára, nem tudta mire vélni a nagy csendet.

S ekkor megpillantotta a képet. Biztos vagyok benne, hogy agyán átfutottak az elmúlt évek történései, volt tanítványai, az országban levő állapotok, a sok bebörtönzött ember...

Ő tudta, mi következhet, ha illetéktelen fülel-be jut e dolog! Ránk nézett, de nem túl szigorúan:

Gyerekek, nektek teljesen elment az eszetek? Tudjátok, mivel jár ez?! Azonnal le azt a képet onnan!

Es ugrottak az első sorból, le a képet, le a szappan darabokat, letörülni a falat, mintha semmi sem történt volna.

Az öregúr nem szaladt az igazgatóhoz, pedig a harminc gyerekből, ha egy is áruló lesz, őt is lecsukták volna bűnpártolásért.

Szerencsére nem kotyogott senki. De ekkor megtudtuk, hogy a szigorú öregúr szeret minket. Nem akart bajt, inkább vállalta a közös lebukás veszélyét, aztán lesz valami.

Es a kis öregember, ami osztályfőnökünk egyszerre bátor, hős óriássá nőtt szemünkben.

Amikor diplomavizsgára készültünk, megtudta, hogy egyikünket elvágta műszaki rajzból. Megcsonkult volna az osztály, ha a harminc magyar gyerekből egy kiesik.

A másik magyar osztály tanulóiból nála kettő állt bukásra.

Az öregúr leült annak az osztálynak az osztályfőnökével, a műszaki rajztanárral, és megbeszélte, hogy egy újabb esélyt kell adni a gyerekeknek, de nem kell elválni őket.

Nem engedte, hogy magyar gyerek megbukjon, esélyt adott nekik. Es mindenki átment!

A vizsga olyan, amilyen a tanár. Ha olyan indulatú, buktat, ha igazi pedagógus, akkor segít.

Van egy vicces történet, amely jellemző.

Van három tanuló, akik történelemből vizsgáznak.

Az első nagyon befolyásos szülők gyermeke. Ő megy be elsőként. a vizsgáztató tanár kérdez:

– Készült a tantárgyból?
– Igen.
– Mikor kezdődött a második világháború?
– Hát... valamikor az 1940-es évek elején... talán...

– Ragyogó felelet, a lehető legpontosabb! Látszik, hogy hónapok óta komolyan készült. S mikor ért véget a háború? – teszi fel az újabb kérdést a tanár.

– Egy pillanat... gondolkoznom kell... ízé, ööö... talán a '40-es évek közepén.

– Nagyszerű – kiált fel a tanár. Kitűnő, elmehet.

Bejön a második, akinek nincs előnyös helyzete, de azért mégis élvezi a tanár kegyeit.

– Készült a vizsgára?
– Igen.
– Mikor kezdődött a második világháború?
– Húha. Talán 1939-ben.
– Nagyszerű! Lehetne pontosabb, de így is elfogadható. Es mikor ért véget?
– 1945-ben.
– Csodálatos pontosság! megkapja az átmenőt.

Bejön a harmadik, akit nem szível a tanár, el-lenszenves neki.

– Készült?!
– Igen.
– Tudja, hogy kevés az esélye?!
– Igen.
– Mikor kezdődött a második világháború?!
– 1939 szeptember 1-én hajnali 5 óra 45 perckor.

– Hm. Lehetne pontosabb is, de most még elfogadom. Mikor ért véget?!

– 1945 szeptember 2-án, amikor Japán kapitulált.

– Hány óraker?!

– Délután 14 óraker.

– Hm. Majdnem pontos. A tanár körüljárja az előteret, töpreng, mit is kérdezzon, majd ravasz mosollyal:

– Na, és hány áldozata volt a háborúnak?
– Hatvanegymillió kilencszáznegyvenkétezer hatszáztizenkettő.

A tanár rosszallóan végigméri áldozatát, majd sunyi vigyorral kérdez:
– Es név szerint?!

Egy kisvárosban egyik szakközépiskola tantermet takarították ki a diákok. Festéket is kellett

le mosni, így hígító is volt az asztalon. A végén az osztályfőnök elment, otthagya a diákjait az összes kellékekkel, köztük a hígító.

A tanulók szerint nem hívta fel a figyelmüket a különleges tűzveszélyre, de ennek tudatában pedagógusként, osztályfőnökként nem is lett volna szabad otthagynia a gyúlékony anyagot.

A gyerekek játszottak, egyikük beledugott egy kis kanócot a hígítóba, a másik meggyújtotta, de nem a hígító edény fölött, hanem attól távolabb. Egyik fiú fényképezte, a többi meg élvezte, kacagta.

Ekkor ért vissza a tanár.

Az ügyet az osztályban el kellett volna rendezni, hiszen semmi nem történt. Az egész osztály benne volt a buliban, de csak hárman vállalták.

Az ügyet az osztályfőnök az igazgató elé vitte, az esetet felngyitotta, égszakadás, földindulás!

Az igazgató tiszteletreméltó korrekt ember. Egy lerobbant iskolát örökölt elődjétől, és szívós akarattal, jó munkaszervezéssel jelenleg a megye egyik legrendezettebb, legjobban felszerelt iskolája lett belőle.

Előtte le a kalappal!

Az osztályfőnök viszont nem is férfi, nem is pedagógus. A szó igazi értelmében semmiképp!

Es milyen osztályfőnöknek? Ajjaj!

Mi lett volna azzal a harminc brassói gyerekkel egy ilyen gyáva osztályfőnökkel?

Mindannyian börtönben végeztük volna.

A három fiút megrótták. Szó került a román évszázóról, és a fiúk elmondták, hogy a román tanárnő nem tartotta meg rendesen az óráit, hiányzott és egybeke.

Vagyis hanyag volt.

Következmény: ez a három diák románból pótvizsgára lett buktatva.

Hogy miért nem szeretik a román tantárgyat, arról nincs mit írni. Székelyföld tele van ezzel a problémával.

Amikor vizsgára jelentkeztek, találkoztak a tanárnő „rendkívüli jóindulatával”. (Lásd fenn!)

Esélyük sem volt. Pedig készültek – egyről közülük biztos vagyok.

Biztos vagyok benne, hogy a jelenlegi román irodalom ismereteimmel azt a tanárnőt én is el tudnám vágni akárhány vizsgán. Jó- vagy rosszindulat kérdése.

A fenti szereplők, tényezők közül az igazgató minden tiszteletet megérdemel. Sajnos a két tanár nem.

Kolumbán Sándor

A szél kihívására a fa gyökereivel válaszol

Nem olyan rég a tv-ben halottam Ilyés Gyulának ezen gondolatát „A szél kihívására a fa gyökereivel válaszol” ami megragadta figyelmeimet, és elgondolkodtam rajta, hogy valójában milyen sok a mondani valója ennek a mondatnak.

A mai ember keresi a forrást és a gyökeret, hiszen mindenkiben él a vágy a becsület, a szó és tett egysége iránt. Ezen értékek hiányában komoly kihívást jelent, a nyelvi asszimiláció veszélye, önazonosságunk megőrzésében sokunk kárára lehet. Márton Áronnal szólva azonban a történelem nem egy gazdátlan rohanó szekér, hiszen Isten áll őrt felette. A székelyek, a csángók mindig a történelem Urába bízva őrizték és őrzik önazonosságukat, hűséget tanúsítva hitük iránt. Számukra Jézus édesanyjának kitartó szeretete adta és adja ma is az erőt. Oriási idő – különösen a gyorsas és egyre gyorsabban változó világban. De mégis, ha egy pillantásra megállunk, hogy átgondoljuk mindazt, ami összekapcsol bennünket a múlttal, akkor mindenki érzi, hogy alig egy karnyújtásnyira van csak tőlünk, ők apáink életmódja, szokásaik, kitartásaik. „Kelj fel, és járj!” - A béna feláll, bizonytalan- sután tesz egy kört, kezdi élvezni a mozgás szabadságát, örömet és lehe-

tőségét, majd a megszokás hatalma és kényszere, a tolszékék és bének sokasága elbizonytalanítja. Visszaül tolszékébe és járóképességét figyelmen kívül hagyva tovább kerekedik.

Mint Péter volt nekünk is sziklának kell lenni, hajthatatlanságot, kitartást kell tanúsítanunk, hogy ránk lehessen építeni a jövő generáció életét. Miért írom mind ezt? Mert úgy érzem, hogy mi is elkényelmesedtünk. Könnyű megoldások felé sodródnak. A modern világ nagy sugallata túlzottan elringatott volna bennünket? Pedig a történelem nagy tanulsága az, hogy az értékekért meg kell küzdeni. A könnyű vagy annak tartott megoldások pedig befelé szorítanak minket. A kisebbségi lét hozta helyzetbe a többletjelisémményért is többet kell dolgozni – de ez nem biztos, hogy hátrányt jelent. Igen, akik olyan helyzetben születünk bele, hogy egy nyelvvel többet kell tudnunk, és sok esetben nehezebb helyzetből kell indulnunk, néha hátra hőkölünk az ilyen kihívások láttán. Mi itt csángó magyarok ne felejtjük el közben, hogy a legmeghatározóbb játékszabályokat nem mi diktáljuk: számos fontos törvény bekövetkezte nem a mi döntésünktől függ. Magyarán: helyünket a világ folyamatokkal harmóniába kell megkeresnünk, azokkal szembe menve nincs, nem lehet esélyünk. Amennyiben tehát számunkra fontos magyarságunk, fontos, hogy nyelvünket, kultúránkat megőrizzük. A 21. század újabb és újabb komoly kihívásokat fogalmaz meg, s ha ezekre helytelen válaszokat adunk, azzal komoly gondokat okozhatunk önmagunknak, most mikor a világkép és az értékrend átalakulásának korában élünk. Nekünk a hagyományok, gyökerek megőrzése nagyon fontos.

Petőfi sorai jutnak eszembe: modern szép „Talán csudállak, ám de nem szeretlek”.

Amit nekünk is tudnunk kell, hogy amit teszünk, ne a jelenért tegyük, hanem a jövőért, az utánunk következő generációért. Környezetünk, itt ezen a gyönyörű Gyimesi tájon, a természet, a múlt épített öröksége, a csángóság kultúrája és hagyományai jelentik a gyökereket. Azokat az értékeket, amelyek megadják a választ a jelen kihívására, és erőt adnak a további élethez. 1935 március 23-án Gróf. Majláth Gusztáv Károly püspök a bérmálás alkalmával elhangzott beszédében a Gyimesieknek a következőket mondta: „Fajunk most még a fenyves erdőhöz hasonlít, dacol a zúgó víharral a létét megdönteni készülő törvények fergegével, lehet, hogy nemsokára földre kerül, de biztos a hitben, hogy akár mint ekebontó perje, akár mint egymást vállvetve támogató kuszó fenyő fog élni, mert az áldott nap sugar és az ég esője, amelyet elvenni senkivel sem lehet, a talaj és a környezet mostohasága dacára is megad annyi életlehetőséget, amennyi a fennmaradásához szükséges. Népünk nem pusztul el, ha a nagymindenség napjához – a jó Istenhez emeli tekintetét, tőle vár erőt és segédelmet. Ezt a hitet ápoljátok ti is csángó magyarok bizalommal, legyen a jó Isten segédleme mindnyájatokkal”.

Es mégis mára e gyökereket csaknem sikerült elválni, kiszakítani az éltető székely testvérektől (Itt gondolok a községünk leszakítására a Csiki testvérektől) Néha úgy tűnik, hogy itt nálunk a szél hevesebben fúj, jobban tépázza a lombokat, de a gyökerek erősen kapaszkodnak egymásba, néha kevés eredménnyel, de tovább

kell folytatnunk, hogy megmaradjon mindaz, amit őseink megőriztek, hogy nyoma ne vesszen a múltnak, hogy el ne tűnjön a múltból a jövőbe tartó ösvény. A múlt egy beszédes könyv, miben, ha keressük, mindent megtalálunk. Kapcsolos könyv, mely egybe zár múltat jelent és jövőt. Persze ez a kapcsolos könyv, csak annak nyílik meg, aki olvasni akarja, aki gyökereivel kapaszkodik a szülőföldhöz, annak nem csak minden rögéhez, hanem minden hagyományaihoz ragaszkodik. Fényt megérező gyökerek vannak. Hit, amely a nem látható dolgok létéről bizonyossággal szól, amely vallja, hogy az élet nem hullik a semmibe, nem a halál az utolsó szó, Jézus él, legyőzte a halál hatalmát és Ura mindenkinek. Ne ragaszkodjunk bénaságainkhoz, sötétségeinkhez, a halál hatalmához. Miért élünk úgy, mint akinek Ura a keresztén maradt? A halál bizonyossága az utolsó szó, az életet megtartó alap? Mit keressük a haltak között az élet? Hol van, ami reménységünk? „Es megérezik a fényt a gyökerek./ Es szél támad. Es föl zeng a világ./ Mert megölték hitvány zsoldosok, / és megszűnhetett dobogni szíve - /Harmadnapra legyőzte a halált. / Et resurrexit tertia die. (Pílinzky János) A Szentlélek, aki táplálja bennünk a Krisztus-hitet, aki a csüggedés és hitetlenség idején bénaságból kiemel, mécsesünkbe fényt ad, halál hatalmának közelében élettel vigasztal, bízzunk benne.

Isten jeleit kell követnünk, s akkor bizonyára vissza találunk az emberiség, a hit, a tisztelet lelki bástyájára melyről meg tudjuk védeni jelenünket és jövőnket.

Gyimesbükk 2013. szeptember. 8.
Antal Erzsébet nyugdíjas tanítónő